

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria A

Warszawa, dnia 24 stycznia 2024 r.

Pozycja 10

POSTANOWIENIE

z dnia 9 stycznia 2024 r.

Sygn. akt K 23/20

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Krystyna Pańlowicz – przewodniczący
Justyn Piskorski
Bartłomiej Sochański
Bogdan Świączkowski
Rafał Wojciechowski – sprawozdawca,

po rozpoznaniu, na posiedzeniu niejawnym w dniu 9 stycznia 2024 r., wniosku grupy posłów o zbadanie zgodności:

- 1) art. 231 § 1 i § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1444, ze zm.) w zakresie, w jakim przewidują odpowiedzialność karną funkcjonariuszy publicznych za zachowanie mające na celu ochronę życia lub zdrowia publicznego, podjęte w sytuacji występowania uzasadnionego ryzyka zagrożenia dla tych dóbr, gdy jednocześnie dobro poświęcone nie przedstawia wartości oczywiście wyższej od dobra ratowanego, z art. 45 ust. 1 w związku z art. 2, art. 38 i art. 68 Konstytucji,
- 2) art. 296 § 1, 1a, 3 i 4 ustawy powołanej w punkcie 1 w zakresie, w jakim przewidują odpowiedzialność karną funkcjonariuszy publicznych i członków zarządów spółek z udziałem Skarbu Państwa za zachowanie mające na celu ochronę życia lub zdrowia publicznego, podjęte w sytuacji występowania uzasadnionego ryzyka zagrożenia dla tych dóbr, gdy jednocześnie dobro poświęcone nie przedstawia wartości oczywiście wyższej od dobra ratowanego, z art. 45 ust. 1 w związku z art. 2, art. 38 i art. 68 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

umorzyć postępowanie.

Orzeczenie zapadło jednogłośnie.

UZASADNIENIE

I

1. Grupa posłów na Sejm (dalej: wnioskodawca) we wniosku z 13 października 2020 r. zwróciła się do Trybunału Konstytucyjnego o zbadanie zgodności:

1) art. 231 § 1 i § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1444, ze zm., dalej: k.k.) w zakresie, w jakim przewidują odpowiedzialność karną funkcjonariuszy publicznych za zachowanie mające na celu ochronę życia lub zdrowia publicznego, podjęte w sytuacji występowania uzasadnionego ryzyka zagrożenia dla tych dóbr, gdy jednocześnie dobro poświęcone nie przedstawia wartości oczywiście wyższej od dobra ratowanego, z art. 45 ust. 1 w związku z art. 2, art. 38 i art. 68 Konstytucji;

2) art. 296 § 1, 1a, 3 i 4 k.k. w zakresie, w jakim przewidują odpowiedzialność karną funkcjonariuszy publicznych i członków zarządów spółek z udziałem Skarbu Państwa za zachowanie mające na celu ochronę życia lub zdrowia publicznego, podjęte w sytuacji występowania uzasadnionego ryzyka zagrożenia dla tych dóbr, gdy jednocześnie dobro poświęcone nie przedstawia wartości oczywiście wyższej od dobra ratowanego, z art. 45 ust. 1 w związku z art. 2, art. 38 i art. 68 Konstytucji.

1.1. W odniesieniu do art. 231 § 1 i 3 k.k. wnioskodawca wskazał, że „[p]rzywołane przepisy określają znamiona przestępstwa nadużycia władzy polegającego na przekroczeniu uprawnień lub niedopełnieniu obowiązków przez funkcjonariusza publicznego. Zakresem zaskarżenia objęte są dwa podstawowe typy przestępstwa – umyślne i nieumyślne przekroczenie uprawnień lub niedopełnienie obowiązków”. Wnioskodawca podkreślił, że celem złożonego przez niego wniosku jest zakwestionowanie konstytucyjności art. 231 § 1 i 3 k.k. jedynie w zakresie, w jakim wywiedziona z nich norma nie przewiduje możliwości wyłączenia odpowiedzialności karnej funkcjonariuszy publicznych działających w celu ochrony życia lub zdrowia publicznego w sytuacji występowania uzasadnionego ryzyka zagrożenia dla tych dóbr. Zdaniem wnioskodawcy wątpliwości konstytucyjne budzi obecny stan prawny, zgodnie z którym funkcjonariusz publiczny podlega odpowiedzialności karnej również w sytuacji, gdy jego działania lub zaniechania wyczerpujące znamiona czynów, o których mowa w art. 231 k.k., miały na celu ochronę życia i zdrowia publicznego i były podjęte w sytuacji występowania uzasadnionego ryzyka zagrożenia dla tych dóbr, gdy jednocześnie dobro poświęcone nie przedstawia wartości oczywiście wyższej od dobra ratowanego.

1.2. W odniesieniu do art. 296 § 1, 1a, 3 i 4 k.k. wnioskodawca wskazał, że wniosek został ograniczony jedynie do zakresu, w jakim wprowadzają odpowiedzialność karną za zachowanie mające na celu ochronę życia i zdrowia publicznego. W odniesieniu do przestępstw stypizowanych w art. 296 k.k. wniosek został ograniczony do dwóch grup sprawców – funkcjonariuszy publicznych i członków zarządów spółek z udziałem Skarbu Państwa. Wątpliwości konstytucyjne wnioskodawcy budzi kształt zaskarżonych przepisów, które jego zdaniem nie zawierają mechanizmów pozwalających na uwzględnienie okoliczności, jaką jest działanie w celu ochrony życia i zdrowia publicznego podczas rozpoznawania spraw o przestępstwa stypizowane w art. 296 k.k.

2. Rzecznik Praw Obywatelskich w piśmie z 16 listopada 2020 r. poinformował, że nie zgłasza udziału w postępowaniu.

3. Prokurator Generalny, w piśmie z 12 grudnia 2023 r., zajął stanowisko, zgodnie z którym postępowanie podlega umorzeniu na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym – wobec niedopuszczalności wydania orzeczenia.

4. Do dnia wydania niniejszego postanowienia Sejm nie przedstawił stanowiska w sprawie.

II

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 56 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) wszczęcie postępowania przed Trybunałem następuje na podstawie wniosku, pytania prawnego albo skargi konstytucyjnej uprawnionego podmiotu. Podmioty te zostały enumeratywnie wskazane w art. 191, art. 192, art. 193 oraz w art. 79 Konstytucji. W niniejszej sprawie wnioskodawcą była grupa posłów na Sejm IX kadencji (art. 191 ust. 1 pkt 1 Konstytucji).

2. Postanowieniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 7 listopada 2023 r. (M. P. poz. 1208) pierwsze posiedzenie wybranego 15 października 2023 r. Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej zwołano na 13 listopada 2023 r. Zgodnie z art. 98 ust. 1 zdanie drugie Konstytucji, stanowiącym, że kadencja Sejmu rozpoczyna się w dniu pierwszego posiedzenia Sejmu i trwa do dnia poprzedzającego dzień zebrania się Sejmu następnej kadencji, 12 listopada 2023 r. zakończyła się IX kadencja Sejmu, skutkiem czego wygasły też mandaty posłów na ten Sejm.

3. Stosownie do treści art. 59 ust. 1 pkt 5 u.o.t.p.TK, obligatoryjną przesłanką umorzenia przez Trybunał postępowania w niezakończonych sprawach wszczętych m.in. na podstawie wniosku grupy posłów jest zakończenie kadencji Sejmu. W związku z powyższym postępowanie w niniejszej sprawie należało umorzyć w następstwie zaistnienia przewidzianych ustawą okoliczności.

Z tych względów Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.